

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

19. marts 2026*

»Præjudiciel forelæggelse – forbrugerbeskyttelse – direktiv 93/13/EØF – urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler – aftale om lån optaget i udenlandsk valuta – vilkår, som pålægger forbrugeren kursrisikoen – retsvirkninger af, at et vilkår findes urimeligt – søgsmål med påstand om tilbagebetaling af de beløb, der er betalt i henhold til det urimelige kontraktvilkår – begyndelsestidspunkt for forældelsesfristen for søgsmålet med påstand om tilbagebetaling – genoptagelse af forældelsesfristen efter en suspensionsperiode«

I sag C-679/24,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Fővárosi Törvényszék (appeldomstolen i Budapest, Ungarn) ved afgørelse af 9. oktober 2024, indgået til Domstolen den 15. oktober 2024, i sagen

HL

mod

UniCredit Bank Zrt.,

Momentum Credit Zrt.,

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, M. Condinanzi (refererende dommer), og dommerne N. Jääskinen og R. Frendo,

generaladvokat: A. Rantos,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– UniCredit Bank Zrt., ved ügyvéd Z. Lajer,

* Processprog: ungarsk.

- den ungarske regering ved D. Csoknyai og M.Z. Fehér, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved P. Kienapfel og Zs. Teleki, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1 og 7 i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side HL, der er forbruger, og på den anden side UniCredit Bank Zrt. og Momentum Credit Zrt., der er to ungarske finansieringsinstitutter, vedrørende HL's påstand dels om, at det fastslås, at den låneaftale, der blev indgået med UniCredit Bank, er ugyldig med den begrundelse, at denne aftale indeholder et urimeligt vilkår, dels om opretholdelse af den pågældende aftales retsvirkninger med undtagelse af dette vilkår.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Tiende betragtning til direktiv 93/13 lyder:

»[F]orbrugeren kan sikres en bedre beskyttelse gennem vedtagelse af ensartede bestemmelser vedrørende urimelige vilkår; [...]«
- 4 Dette direktivs artikel 1, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Formålet med dette direktiv er indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere.«
- 5 Det nævnte direktivs artikel 2, litra b), fastsætter:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

b) »forbruger«: en fysisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler ikke handler som led i sit erhverv.«

6 Samme direktivs artikel 3, stk. 1, foreskriver:

»Et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling, anses for urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren.«

7 Artikel 4, stk. 1, i direktiv 93/13 har følgende ordlyd:

»Det vurderes, om et kontraktvilkår er urimeligt, under hensyn til hvilken type varer eller tjenesteydelser aftalen omfatter, og ved på tidspunktet for aftalens indgåelse at tage hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med dens indgåelse samt til alle andre vilkår i aftalen eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne, jf. dog artikel 7.«

8 Dette direktivs artikel 6, stk. 1, bestemmer:

»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«

9 Det nævnte direktivs artikel 7, stk. 1, fastsætter:

»Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.«

Ungarsk ret

Den tidligere civillovbog

10 § 209, stk. 1, i Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (lov IV af 1959 om indførelse af civillovbogen) i den udgave, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »den tidligere civillovbog«), bestemte:

»Et generelt vilkår i en forbrugeraftale eller et kontraktvilkår i en forbrugeraftale, der ikke har været genstand for individuel forhandling, er urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro og rimelighedshensyn ensidigt og uberettiget definerer parternes rettigheder og forpligtelser i henhold til aftalen til skade for den kontraherende part, som er pålagt vilkåret af den anden part.«

11 Den tidligere civillovbogs §234, stk. 1, var affattet således:

»Medmindre andet er fastsat ved lov, kan enhver uden tidsmæssig begrænsning påberåbe sig, at en aftale er ugyldig. Ugyldigheden kan fastslås, uden at det er nødvendigt at indlede en særskilt procedure.«

12 Denne lovbooks § 237 havde følgende ordlyd:

»1. Når aftalen er ugyldig, skal den situation, der forelå forud for aftalens indgåelse, genoprettes.

2. Hvis det ikke er muligt at genoprette den situation, der forelå forud for indgåelsen af aftalen, erklærer retten aftalen for at have retsvirkning indtil den dag, hvor den træffer afgørelse. Retten

kan fastslå, at en ellers ugyldig aftale er gyldig, såfremt det er muligt at afhjælpe ugyldighedsgrunden ved at fjerne den uforholdsmæssige fordel, bl.a. når aftalen er ugyldig som følge af misbrug af et afhængighedsforhold eller et misforhold mellem parternes ydelser i et aftaleforhold. I sådanne tilfælde tilbagegives den ydelse, for hvilken der i givet fald ikke måtte være erlagt en modydelse.«

[...]«

13 Den nævnte lovbogs § 321 fastsatte:

»1. Den, der har en opsigelsesret i henhold til aftale eller lov, udøver denne ret ved at afgive en erklæring til den anden part. Opsigelsen bringer kontrakten til ophør.

2. Hvis opsigelsen ikke får øjeblikkelig virkning, opretholdes kontrakten indtil udløbet af det kontraktmæssige eller lovbestemte opsigelsesvarsel.«

14 Følgende fremgik af samme lovbogs § 324:

»1. Medmindre andet er fastsat, forældes fordringer efter fem år.

Forældelsen af hovedkravet medfører forældelse af accessoriske fordringer. Forældelsen af accessoriske fordringer har ingen betydning for hovedkravet.

[...]«

15 Den tidligere civillovbogs § 326 var affattet således:

» 1. Forældelsesfristen regnes fra den dag, hvor fordringen forfalder til betaling.

2. Hvis fordringshaveren af en gyldig grund ikke er i stand til at gøre fordringen gældende, kan han fortsætte fuldbyrdelsen inden for et år (eller tre måneder, hvis forældelsesfristen er på et år eller mindre) regnet fra hindringens bortfald, selv om forældelsesfristen allerede er udløbet, eller den resterende periode er kortere end et år (eller end tre måneder, hvis forældelsesfristen er på et år eller mindre). Denne bestemmelse finder anvendelse, selv om fordringshaveren efter forfaldstidspunktet indrømmer debitor en forlængelse af fristen for opfyldelse.«

16 Denne lovbogs § 327 fastsatte:

»1. En skriftlig opfordring til debitor om at indfri fordringen, begære fuldbyrdelse af fordringen ved domstolene, ændre kravet ved aftale (herunder ved forlig) og endelig, for så vidt angår debitor, anerkende sin gæld afbryder forældelsen.

2. Forældelsesfristen begynder på ny at løbe fra den dag, hvor forældelsen afbrydes, eller fra den dato, hvor den sag, hvorved forældelsen blev afbrudt, er endeligt afsluttet.

[...]«

Lov DH1

- 17 I henhold til § 1 i Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. Törvény (lov XXXVIII af 2014 om regulering af visse spørgsmål i forbindelse med afgørelsen truffet af Kúria (øverste domstol) med henblik på en ensartet fortolkning af civile bestemmelser om låneaftaler indgået mellem finansieringsinstitutter og forbrugere) i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »lov DH1«):

»1. Denne lov finder anvendelse på låneaftaler indgået med forbrugere mellem den 1. maj 2004 og dagen for lovens ikrafttræden. I denne lov forstås ved låneaftaler indgået med forbrugere kredit-, låne eller leasingaftaler i fremmed valuta (registreret i fremmed valuta eller bevilget i fremmed valuta og tilbagebetalt i ungarske forint) eller i ungarske forint, som er indgået mellem et finansieringsinstitut og en forbruger, såfremt en generel klausul eller et vilkår, der ikke er individuelt forhandlet, og som indeholder en af de bestemmelser, der er omhandlet i § 3, stk. 1, og § 4, stk. 1, indgår i aftalen.

[...]

6. For så vidt angår fordringer i henhold til forbrugerkreditaftaler skal bestemmelserne om forældelse i [den tidligere civillovbog] fortolkes således, at disse krav ikke forældes, så længe aftalen består, idet forældelsesfristen først løber fra den dag, hvor aftalen ophører.

7. Forældelsen af de i stk. 6 omhandlede fordringer suspenderes fra datoen for denne lovs ikrafttræden til den dato, der er fastsat i en særskilt lov i henhold til § 3, stk. 5, og § 4, stk. 3.

[...]«

Lov DH2

- 18 § 9 i Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (lov XL af 2014 om de regler, der finder anvendelse på den opgørelse, der er omhandlet i lov XXXVIII af 2014 om regulering af visse spørgsmål i forbindelse med afgørelsen truffet af Kúria (øverste domstol) med henblik på en ensartet fortolkning af civile bestemmelser om låneaftaler indgået mellem finansieringsinstitutter og forbrugere samt om en række andre bestemmelser) i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »lov DH2«), fastsætter følgende:

»Forældelsesfristen for fordringer i henhold til forbrugeraftaler, som er fastsat i § 1, stk. 7, i [lov DH1], suspenderes indtil den dato, hvor forbrugeren underrettes om den opgørelse, der er omhandlet i denne lov, dog senest indtil den 31. december 2015.«

- 19 Denne lovs § 37, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Ethvert søgsmål anlagt af en part med påstand om, at retten fastslår ugyldigheden af en kontrakt, der er omfattet af denne lovs anvendelsesområde, eller visse af denne kontrakts bestemmelser (herefter »delvis ugyldighed«), uanset årsagen til ugyldigheden, skal ledsages af en påstand om, at retten anvender retsvirkningerne af ugyldigheden, dvs. at aftalen erklæres for gyldig eller som havende

virkning frem til datoen for afsigelse af afgørelsen. Sker dette ikke, og efterkommer parten ikke en anmodning om at bringe forholdet i orden, kan retten ikke træffe afgørelse om søgsmålets realitet. Såfremt parten nedlægger påstand om, at retten anvender retsvirkningerne af ugyldigheden eller af den delvise ugyldighed, skal den pågældende part ligeledes præcisere, hvilken retsvirkning retten skal anvende. Med hensyn til anvendelsen af retsvirkningerne skal parten nedlægge en præcis og beløbsmæssigt kvantificeret påstand, der omfatter opgørelsen mellem parterne.»

National retspraksis

- 20 Følgende fastslås i 1/2010. (VI. 28.) PK (Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma) vélemény az érvénytelenség jogkövetkezményeiről (udtalelse nr. 1/2010 (VI. 28.) afgivet af det civile afdelingsplenum ved Legfelsőbb Bíróság (øverste domstol, Ungarn) om retsvirkningerne af ugyldighed (herefter »udtalelse nr. 1/2010)):

»[...]

2. Den almindelige retsvirkning af ugyldighed er, at dette forhold ikke kan skabe rettigheder, dvs. at de retsvirkninger, som parterne har gjort gældende, ikke kan opnås. Dette er den retsvirkning, som retten skal anvende ex officio i tilfælde af ugyldighed, og som, medmindre andet er fastsat ved lov, kan påberåbes af enhver person uden tidsbegrænsning. I tilfælde af omstødelighed kan denne almindelige retsvirkning imidlertid kun finde anvendelse, hvis aftalen anfægtes af den person, der har ret dertil, og der gives medhold.

I tilfælde af såvel ugyldighed som omstødelighed anvender retten kun de øvrige retsvirkninger af ugyldigheden (§ 237 i [den tidligere civillovbog]) på anmodning fra en part og inden for rammerne af forældelsesfristen og hævdstiden.

3. Genoprettelse af den oprindelige situation kan kun finde sted in natura. Den omstændighed, at en af parterne kun kan tilbageføre den modtagne genstand ved at betale det tilsvarende pengebeløb, udgør ikke en genoprettelse af den oprindelige situation.

[...]«

- 21 2/2014. számú PJE [Polgári jogegységi] határozat (afgørelse nr. 2/2014 fra Kúria (øverste domstol) af 16.6.2014, truffet med henblik på en ensartet anvendelse af civilretten), fastslår:

»[...] Såfremt vilkårene i aftalen og de oplysninger, som finansieringsinstituttet har givet, klart har gjort det muligt for en bestemt forbruger, der betragtes som en »gennemsnitsforbruger«, at blive klar over, at han påtog sig kursrisikoen alene og uden begrænsninger, og at den ændring i kursrisikoen, der er ugunstig for ham, ikke var underlagt noget loft, kan det ikke fastslås, at det undersøgte vilkår er urimeligt, på grundlag af § 209, stk. 5, i den tidligere civillovbog.

Den omstændighed, at forbrugeren har modtaget de oplysninger, som loven foreskriver, og underskrevet erklæringen om kendskab til risici, skal derfor, indtil det modsatte bevises, fortolkes således, at det var eller burde have været klart og forståeligt for forbrugeren, at kursrisikoen hvilede på forbrugeren uden begrænsning. Det påhviler finansieringsinstituttet at bevise, at forbrugeren er blevet informeret på denne måde.

Hvis den bestemmelse, der fastsætter påtagelsen af en ubegrænset kursrisiko, derimod ikke klart kan identificeres eller forstås af forbrugeren på grund af finansieringsinstituttets fejl, er betingelserne for at fastslå, at aftalen er urimelig, opfyldt.

[...]

Det påhviler forbrugeren at bevise, at oplysningerne var utilstrækkelige, og at affattelsen af kontraktvilkåret om kursrisikoen derfor ikke var klar og forståelig for denne.«

22 Dom Gfv.VI.30 382/2023/3 af 14. februar 2024 afsagt af Kúria (øverste domstol) fastslår følgende:

»26. Kúria [(øverste domstol)] fastslår, at selv om ugyldigheden af en ugyldig aftale i henhold til den tidligere civillovbogs § 234, stk. 1, og medmindre andet er fastsat ved lov, kan påberåbes af enhver uden tidsmæssig begrænsning, og ugyldigheden kan fastslås, uden at det er nødvendigt at indlede en særskilt procedure, anvender retten kun de øvrige retsvirkninger af ugyldigheden [(den tidligere civillovbogs § 237)] på en parts begæring og inden for rammerne af forældelsesfristen og hævdstiden [(udtalelse nr. 1/2010, præmis [2, andet afsnit)]]. Siden ikrafttrædelsen den 1. november 2014 af § 37, stk. 1, i lov DH2 skal ethvert søgsmål anlagt af en part med påstand om, at retten fastslår ugyldigheden af en kontrakt, der er omfattet af denne bestemmelses anvendelsesområde, ledsages af en påstand om, at retten anvender retsvirkningerne af ugyldigheden. Et søgsmål med påstand om, at retten fastslår, at kontrakten er ugyldig og samtidig drager de retlige konsekvenser heraf, svarer ikke til flere påstande, men til en enkelt påstand om domfældelse med hjemmel i retspraksis [(dom Gfv.VII.30 758/2017/10 afsagt af Kúria (øverste domstol))]. Inden for rammerne af en procedure, der har en sådan genstand, er det ufornuddent, at retten ved mellemdom træffer afgørelse om søgsmålets retlige grundlag.

27. I henhold til den særlige lovgivning, der gælder for låneaftalen optaget i den omtvistede valuta, dvs. § 1, stk. 6, i lov DH1, svarer begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen til kontraktens ophør og ikke til fordringshaverens mulighed for at inddrive bankfordringen i henhold til aftalen. I henhold til denne bestemmelse skal bestemmelserne i den tidligere civillovbog vedrørende forældelse fortolkes således, at fordringer i henhold til låneaftaler indgået med forbrugere ikke forældes, så længe kontrakten eksisterer, idet forældelsesfristen først begynder at løbe den dag, kontrakten ophører. Når kontrakten ophører som følge af dens opfyldelse, har finansieringsinstituttet pr. definition ikke længere nogen fordring på debitor på denne dato, men hvis den ophører som følge af dens opsigelse med øjeblikkelig virkning [(den tidligere civillovbogs § 321, stk. 1)], består fordringen logisk set ved kontraktens ophør.

[...]

40. Hvis der rejses indsigelse om forældelse, vil dette spørgsmål blive behandlet, inden der foretages en realitetsbehandling af fordringen, da fuldbgyrdelse af en forældet fordring ikke kan gøres gældende ved domstolene. Forældelsesfristen for fordringer i henhold til låneaftaler indgået med forbrugere løber som følge af en særlig lovbestemmelse ensartet fra den dag, hvor aftalen ophører. Forældelsen af forbrugerens søgsmål med påstand om, at retten drager de retlige konsekvenser af aftalens ugyldighed, skal vurderes uafhængigt af forældelsen af finansieringsinstituttets fordring.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 23 Den 14. februar 2008 indgik HL en aftale med UniCredit Bank om et lån med pant i fast ejendom, der blev optaget i schweiziske franc (CHF) for et beløb svarende til 5 100 000 ungarske forint (HUF) (ca. 12 750 EUR), som skulle tilbagebetales over en periode på 360 måneder i ungarske forint.
- 24 Denne aftale indeholdt et vilkår, hvorefter den risiko, der var forbundet med værdiforøgelsen af den udenlandske valuta i forhold til den ungarske forint, fuldt ud blev pålagt forbrugeren (herefter »vilkåret om kursrisikoen«).
- 25 Den 17. maj 2012 opsagde UniCredit Bank låneaftalen på grund af forsinket betaling af de månedlige afdrag, der havde været forfaldne siden den 15. november 2011.
- 26 Den 28. december 2012 opnåede UniCredit Bank et tvangsfuldbyrdsgrundlag, på grundlag af hvilket banken indledte en fuldbyrdsprocedure mod HL, som stadig verserer. Den 17. marts 2017 overdrog UniCredit Bank sin fordring i henhold til låneaftalen til Momentum Credit.
- 27 Den 4. april 2023 anlagde HL sag ved den kompetente ret i første instans med principal påstand om, at det på grund af bankens tilsidesættelse af sin oplysningspligt og den utilstrækkelige karakter af de fremlagte oplysninger om kursrisikoen blev fastslået, at låneaftalen var ugyldig, og som følge af de retsvirkninger, der skulle drages af denne konstatering, at denne aftales retsvirkninger opretholdtes, med undtagelse af vilkåret om kursrisikoen, som skulle anses for ikke at være aftalt. HL anmodede ligeledes om, at der blev udarbejdet en opgørelse mellem parterne i henhold til § 3 i lov DH2 og i lyset af dom af 31. marts 2022, Lombard Lizing (C-472/20, EU:C:2022:242), idet forbrugeren forpligtede sig til fra den endelige afgørelse at tilbagebetale sin gæld, der bestod den 5. september 2012, dvs. 5 223 492 HUF (ca. 13 058 EUR), med tillæg af renter.
- 28 Subsidiært nedlagde HL påstand om, at retten fastslog, at låneaftalen er ugyldig, og at den som følge af retsvirkningerne heraf fastslog, at aftalen kun har virkning indtil datoen for afsigelsen af den dom, der skal afsiges, i overensstemmelse med § 37, stk. 1, i lov DH2.
- 29 UniCredit Bank og Momentum Credit fremsatte en indsigelse om forældelse af HL's søgsmål og nedlagde påstand om frifindelse.
- 30 Førsteinstansretten afviste HL's søgsmål på grund af forældelse. Den udtalte sig ikke om kontraktens ugyldighed, idet den fandt, at den pågældendes påstand om, at retten skulle drage de retlige konsekvenser af ugyldigheden, under alle omstændigheder var forældet.
- 31 HL har iværksat appel til prøvelse af dommen i første instans ved Fővárosi Törvényszék (appeldomstolen i Budapest, Ungarn), som er den forelæggende ret, idet denne forbruger bl.a. har gjort gældende, at den omtvistede låneaftale er ugyldig, henset til de utilstrækkelige oplysninger, som banken har fremlagt vedrørende kursrisikoen. HL er endvidere af den opfattelse, at hans fordring ikke var forældet, og har under henvisning til domme af 10. juni 2021, BNP Paribas Personal Finance (C-609/19, EU:C:2021:469), og BNP Paribas Personal Finance (C-776/19 – C-782/19, EU:C:2021:470), fremhævet, at der med henblik på tilbagebetaling af

beløb, der er betalt med urette på grundlag af et urimeligt vilkår, ikke kan gøres nogen forældelsesfrist gældende over for en forbruger, som ikke er bekendt med, at et sådant vilkår i en låneaftale er urimeligt.

- 32 UniCredit Bank og Momentum Credit har nedlagt påstand om stadfæstelse af dommen i første instans.
- 33 Den forelæggende ret har anført, at den skal tage stilling til, hvad der skal ske med en låneaftale optaget i udenlandsk valuta, såfremt et vilkår i denne aftale, der pålægger forbrugeren eneansvaret for kursrisikoen, anses for urimeligt som følge af en utilstrækkelig oplysning om denne risikos art, og hvor ophævelsen af dette vilkår, som definerer aftalens hovedgenstand, medfører, at aftalen er ugyldig i sin helhed.
- 34 Den forelæggende ret har præciseret, at den er i tvivl om, hvordan den forældelsesfrist, der finder anvendelse på det søgsmål, hvorved forbrugeren anmoder retten om at drage retlige konsekvenser af låneaftalens ugyldighed, skal beregnes.
- 35 Den forelæggende ret har anført, at forældelsesfristen for fordringer, der følger af en forbrugeraftale, i henhold til ungarsk ret, bl.a. § 1, stk. 6, i lov DH1, principielt begynder at løbe fra den dato, hvor denne aftale ophører.
- 36 I denne henseende fandt førsteinstansretten, idet den støttede sig på præmis 2 i udtalelse nr. 1/2010 og på dom Gfv.VI.30 382/2023/3 af 14. februar 2024 afsagt af Kúria (øverste domstol), for det første, at den af HL fremsatte påstand om, at retten skulle drage de retlige konsekvenser af den omtvistede låneaftales ugyldighed, var omfattet af bestemmelserne om forældelse, navnlig § 324, stk. 1, i den tidligere civillovbog, hvorefter fordringer forældes efter fem år.
- 37 Hvad for det andet angår begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen for denne fordring fandt retten, at fristen var begyndt at løbe på tidspunktet for indgåelsen af låneaftalen, idet de påberåbte ugyldighedsgrunde allerede forelå på tidspunktet for dennes indgåelse. Førsteinstansretten fandt nærmere bestemt, at § 1, stk. 6, i lov DH1 ikke fandt anvendelse i den foreliggende sag med den begrundelse, at en aftale, der er ugyldig og dermed savner virkning med tilbagevirkende kraft, principielt kun kan anses for aldrig at have haft retsvirkninger og derfor adskiller sig fra en aftale, der en dag ophører eller ophører med at have virkning.
- 38 Hvad angår suspensionen af forældelsen har den forelæggende ret anført, at det i dommen i første instans præciseres, at denne alene varer i den periode, der er fastsat i § 1, stk. 7, i lov DH1 og i § 9 i lov DH2, dvs. indtil den dato, hvor forbrugeren underrettes om den opgørelse, der er fastsat i denne lov DH2, og senest indtil den 31. december 2015, selv hvis det antages, at disse bestemmelser finder anvendelse på fordringer, der udspringer af en aftales ugyldighed.
- 39 Den forelæggende ret har anført, at der ifølge førsteinstansretten ikke er sket en afbrydelse af forældelsen, for så vidt som det, hvis § 1, stk. 6, i lov DH1, skal fortolkes således, at forældelsesfristen fandt anvendelse på fordringer, der udspringer af en aftales ugyldighed, og først begyndte at løbe fra denne kontrakts ophør, skal fastslås, at den frist på fem år, der er fastsat i den tidligere civillovbog, er udløbet, idet denne frist løb mellem datoen for opsigelsen af kontrakten, som fandt sted den 17. maj 2012, og datoen for anlæggelsen af søgsmålet i hovedsagen, dvs. den 4. april 2023.

- 40 Den forelæggende ret er selv af den opfattelse, at i en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor det urimelige vilkår vedrører låneaftalens hovedgenstand og medfører, at aftalen er ugyldig i sin helhed, løber denne frist på fem år fra den 14. februar 2008, hvor aftalen blev indgået, uden mulighed for forlængelse heraf ved en eventuel suspension af forældelsen i henhold til lov DH1 og lov DH2, og i øvrigt indtil senest den 31. december 2015. En sådan forlængelse ville i givet fald have gjort det muligt for forbrugeren at fastslå, at kontraktvilkåret om kursrisikoen var urimeligt.
- 41 Den forelæggende ret ønsker følgelig oplyst, om den pågældende forældelsesfrist, henset til afgørelse nr. 2/2014 af 16. juni 2014 fra Kúria (øverste domstol) og Domstolens praksis vedrørende omfanget af de oplysninger, som banken skal give forbrugeren, er tilstrækkelig til, at forbrugeren kan fastslå, at dette vilkår er urimeligt, og gøre sine rettigheder gældende, når fristen har datoen for aftalens indgåelse som begyndelsestidspunkt.
- 42 Under disse omstændigheder har Fővárosi Törvényszék (appeldomstolen i Budapest) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Opnås de formål, der er fastsat i artikel 1 og 7 i [direktiv 93/13], når et økonomisk krav, der er fremsat af en forbruger inden for rammerne af en sag anlagt af denne, og som er baseret på, at hovedgenstanden for en låneaftale indgået med forbrugeren (vedrørende oplysninger om kursrisikoen) er urimelig, er underlagt den forældelsesfrist på fem år, der er fastsat i den [tidligere] civillovbog, regnet fra det tidspunkt, hvor søgsmålet kan anlægges – også henset til bestemmelserne i lov DH1 og DH2, der fastsætter muligheden for at suspendere forældelsesfristen – selv om den urimelige karakter af aftalens hovedgenstand medfører, at aftalen er ugyldig som helhed, således at en ensidig opsigelse af aftalen ikke kan medføre aftalens ophævelse, med det resultat, at tidspunktet for indgåelsen af aftalen er afgørende for forældelsesfristens begyndelsestidspunkt?
- 2) Skal der med henblik på opfyldelse af de formål, som er fastsat i [direktiv 93/13], tages hensyn til de afgørelser, som Den Europæiske Unions Domstol har truffet vedrørende forældelse for så vidt angår forældelsesfristen for at gøre en forbrugers krav gældende, og til de afgørelser, som Kúria [(øverste domstol)] har truffet som følge af Domstolens afgørelser, og som er bindende eller som minimum har præcedensvirkning for de ungarske retter, hvilke afgørelser sætter forbrugeren i stand til at erkende, at hovedgenstanden for den indgåede aftale er urimelig? Såfremt dette spørgsmål besvares bekræftende, kan disse afgørelser da anses for at udgøre begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen for at gøre et krav om, at der foreligger urimelighed, gældende, eller skal forældelsesfristen kun anses for at have været suspenderet fra tidspunktet for aftalens indgåelse til det tidspunkt, hvor disse afgørelser blev truffet?
- 3) Skal det tidspunkt, hvor forbrugeren har fået kendskab til disse afgørelser, foruden det tidspunkt, hvor de afgørelser, som er nævnt i det andet præjudicielle spørgsmål, blev truffet, tages i betragtning som begyndelsestidspunkt for forældelsesfristen, eller kan det anses for at være sluttidspunktet for den periode, der begyndte med aftalens indgåelse, og hvor forældelsesfristen har været suspenderet?
- 4) Såfremt en forbruger fremsætter et krav på baggrund af, at aftalens hovedgenstand er urimelig, og såfremt forældelsesfristen begynder at løbe på tidspunktet for aftalens indgåelse, er det da berettiget at give forbrugeren mulighed for at gøre sit krav gældende indtil udløbet af den indgåede aftale, når aftalen udløber efter den gældende forældelsesfrist, som er på fem år?»

Domstolens kompetence

- 43 UniCredit Bank har gjort gældende, at Domstolen ikke har kompetence til at besvare de præjudicielle spørgsmål, eftersom den forelæggende ret med disse spørgsmål ikke har anmodet om en fortolkning af en EU-retlig bestemmelse. Da direktiv 93/13 ikke indeholder nogen forældelsesregler, vedrører spørgsmålene i realiteten fortolkningen af nationale civilretlige regler på området, som henhører under medlemsstaternes kompetence.
- 44 I denne henseende bemærkes, at det argument, som UniCredit Bank har påberåbt sig, hviler på den fejlagtige forudsætning, at medlemsstaternes udøvelse af deres ret til at definere de nærmere bestemmelser for konstateringen af, at et kontraktvilkår i en aftale er urimeligt, og for, hvordan de konkrete retsvirkninger heraf skal være, falder uden for EU-rettens anvendelsesområde (dom af 14.12.2023, Getin Noble Bank (Forældelsesfrist for krav om tilbagebetaling), C-28/22, EU:C:2023:992, præmis 50 og den deri nævnte retspraksis).
- 45 Domstolen har således allerede fastslået, at affattelsen i national lovgivning af den beskyttelse, som direktiv 93/13 garanterer forbrugerne, ikke må ændre beskyttelsens udstrækning og dermed indholdet af denne beskyttelse og derved så tvivl om den styrkelse, som EU-lovgiver har tilsigtet, af den nævnte beskyttelses effektivitet gennem vedtagelse af ensartede bestemmelser vedrørende urimelige vilkår, således som anført i tiende betragtning til direktiv 93/13 (dom af 14.12. 2023, Getin Noble Bank (Forældelsesfrist for krav om tilbagebetaling), C-28/22, EU:C:2023:992, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis).
- 46 I denne sammenhæng skal det bemærkes, at den ved artikel 267 TEUF indførte procedure ifølge fast retspraksis er et middel til samarbejde mellem Domstolen og de nationale domstole, som giver Domstolen mulighed for at forsyne de nationale retter med de elementer vedrørende fortolkningen af EU-retten, som er nødvendige for, at de kan afgøre den tvist, der verserer for dem. Inden for rammerne af dette samarbejde tilkommer det den nationale ret, for hvilken hovedsagen er indbragt, som alene har direkte kendskab til de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for tvisten, og som har ansvaret for den afgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de forelagte spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen følgelig principielt forpligtet til at træffe afgørelse (dom af 7.12.2023, mBank (Forbrugererklæring), C-140/22, EU:C:2023:965, præmis 47).
- 47 Endvidere kan Domstolen inden for rammerne af proceduren efter artikel 267 TEUF hverken udtale sig om fortolkningen af bestemmelser i nationale love og administrative forskrifter eller om disses forenelighed med EU-retten. Det fremgår således af fast retspraksis, at Domstolen inden for rammerne af en præjudiciel forelæggelse i henhold til artikel 267 TEUF udelukkende kan fortolke EU-retten inden for grænserne af de kompetencer, som Den Europæiske Union er tillagt (dom af 14.12.2023, Getin Noble Bank (Forældelsesfrist for krav om tilbagebetaling), C-28/22, EU:C:2023:992, præmis 53 og den deri nævnte retspraksis).
- 48 I det foreliggende tilfælde fremgår det af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at den forelæggende ret er i tvivl om, hvordan den femårige forældelsesfrist, der finder anvendelse på det søgsmål, hvorved forbrugeren anmoder den nationale ret om at drage retlige konsekvenser af låneaftalens ugyldighed, skal beregnes.

- 49 I denne sammenhæng ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om direktiv 93/13 skal fortolkes således, at det er til hinder for en fortolkning af national ret, hvorefter denne forældelsesfrist på fem år, der er fastsat i den tidligere civillovbog, løber fra datoen for indgåelsen af en låneaftale indgået med en forbruger, såfremt et vilkår i denne aftale anses for urimeligt, og ophævelsen af dette vilkår, som definerer aftalens hovedgenstand, medfører, at aftalen er ugyldig i sin helhed. Den forelæggende ret har desuden forelagt Domstolen yderligere spørgsmål vedrørende fastlæggelsen af begyndelsestidspunktet for den nævnte forældelsesfrist, i tilfælde af at Domstolen ikke anser beregningen fra datoen for indgåelsen af den omhandlede aftale for forenelig med målene og formålene med direktiv 93/13.
- 50 Det kan derfor ikke lægges til grund, at anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af ungarsk ret, og af denne grund skal UniCredit Banks argument om Domstolens manglende kompetence forkastes.
- 51 Det følger af det ovenstående, at Domstolen har kompetence til at træffe afgørelse om anmodningen om præjudiciel afgørelse.

Formaliteten vedrørende anmodningen om præjudiciel afgørelse

- 52 UniCredit Bank har ligeledes bestridt, at anmodningen om præjudiciel afgørelse kan antages til realitetsbehandling, med den begrundelse for det første, at den forelæggende ret ikke har godtgjort, at der foreligger en forbindelse mellem ungarsk ret og EU-retten. For det andet er de retlige spørgsmål, der ligger til grund for de forelagte præjudicielle spørgsmål, hypotetiske, eftersom det ikke er nødvendigt at besvare disse spørgsmål for at gøre det muligt for den forelæggende ret at træffe afgørelse i hovedsagen. UniCredit Bank har i denne henseende gjort gældende, at der intet er til hinder for, at denne ret følger praksis fra Kúria (øverste domstol), hvilken praksis endvidere ikke er korrekt fremstillet i denne anmodning.
- 53 Det følger af fast retspraksis, at det inden for rammerne af den ved artikel 267 TEUF indførte procedure udelukkende tilkommer den nationale ret, for hvilken tvisten er indbragt, og som har ansvaret for den retsafgørelse, der skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, både om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, og relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen (dom af 24.7.2023, Lin, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, præmis 61 og den deri nævnte retspraksis).
- 54 Heraf følger, at der foreligger en formodning for, at spørgsmål om EU-retten er relevante. Domstolen kan kun afvise at træffe afgørelse om et præjudicielt spørgsmål fremsat af en national ret, hvis det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, såfremt problemet er af hypotetisk karakter, eller såfremt Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan give en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål (dom af 24.7.2023, Lin, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, præmis 62 og den deri nævnte retspraksis).
- 55 I det foreliggende tilfælde fremgår det af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at den fortolkning af EU-retten, som den forelæggende ret har anmodet om, forekommer nødvendig for at træffe afgørelse i den tvist, der er indbragt for den.

- 56 Den forelæggende ret har således givet udtryk for tvivl med hensyn til beregningen af forældelsesfristen, navnlig i lyset af Domstolens praksis vedrørende direktiv 93/13, og nærmere bestemt det informationsniveau, som banken skal sikre forbrugeren vedrørende kursrisikoen.
- 57 Endvidere for så vidt angår de henvisninger, som den forelæggende ret har foretaget til praksis fra Kúria (øverste domstol), tilkommer det ikke Domstolen inden for rammerne af det ved artikel 267 TEUF fastsatte retslige samarbejde at efterprøve eller anfægte rigtigheden af den fortolkning af den nationale lovgivning, som den nationale retsinstans har foretaget, idet denne fortolkning henhører under den sidstnævntes enekompetence. Endvidere skal Domstolen, når den forelægges et præjudicielt spørgsmål af en national domstol, lægge den fortolkning af national ret til grund, som nævnte domstol har beskrevet for den (dom af 12.12.2024, Volvo Group Belgium, C-436/23, EU:C:2024:1023, præmis 18 og den deri nævnte retspraksis).
- 58 Det følger heraf, at anmodningen om præjudiciel afgørelse kan antages til realitetsbehandling.

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 59 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 1 og 7 i direktiv 93/13, sammenholdt med effektivitetsprincippet, skal fortolkes således, at disse bestemmelser og dette princip er til hinder for en retslig fortolkning af national ret, hvorefter forbrugeren, i tilfælde af at en låneaftale er ugyldig og ikke kan opretholdes uden det urimelige vilkår med den begrundelse, at det vedrører aftalens hovedgenstand, kun kan gøre retsvirkningerne af konstateringen af denne ugyldighed gældende ved domstolene inden for en forældelsesfrist på fem år regnet fra datoen for indgåelsen af denne aftale.
- 60 Indledningsvis bemærkes, at i henhold til artikel 1, stk. 1, i direktiv 93/13 er formålet med dette direktiv indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere.
- 61 Artikel 7, stk. 1, pålægger medlemsstaterne at tilvejebringe egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.
- 62 Det fremgår af Domstolens faste retspraksis, at det i mangel af EU-retlige bestemmelser på området i medfør af princippet om procesautonomi tilkommer hver enkelt medlemsstat i sin interne retsorden at fastsætte de processuelle regler for sagsanlæg til sikring af beskyttelsen af de rettigheder, som EU-retten medfører for borgerne, dog på den betingelse, at disse ikke må være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende situationer i national ret (ækvivalensprincippet), og at de i praksis ikke umuliggør eller uforholdsmæssigt vanskeliggør udøvelsen af rettigheder, der hjemles i EU-retten (effektivitetsprincippet) (jf. i denne retning dom af 8.9.2022, D.B.P. m.fl. (Realkreditlån optaget i udenlandsk valuta), C-80/21 – C-82/21, EU:C:2022:646, præmis 86 og den deri nævnte retspraksis).
- 63 Hvad angår effektivitetsprincippet, der er det eneste princip, som er omhandlet i denne sag, skal det bemærkes, at hvert enkelt tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om, hvorvidt en national processuel bestemmelse gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at anvende EU-retten, skal bedømmes under hensyn til, hvilken stilling bestemmelsen indtager i den samlede procedure,

herunder dens forløb og dens særlige kendetegn, for de forskellige nationale instanser. Under denne synsvinkel skal der i givet fald tages hensyn til de principper, der ligger til grund for den nationale retspleje, såsom beskyttelsen af retten til forsvar, retssikkerhedsprincippet og princippet om en hensigtsmæssig sagsbehandling (dom af 25.4.2024, Caixabank (Forældelsesfrist), C-484/21, EU:C:2024:360, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).

- 64 Domstolen har endvidere præciseret, at medlemsstaternes forpligtelse til at sikre beskyttelsen af de rettigheder, som EU-retten medfører for borgerne, navnlig for rettigheder, der følger af direktiv 93/13, indebærer et krav om effektiv domstolsbeskyttelse, hvilket også er sikret ved artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, der bl.a. gælder med hensyn til definitionen af de processuelle regler vedrørende søgsmål, der støttes på sådanne rettigheder (dom af 10.6.2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 – C-782/19, EU:C:2021:470, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 65 Hvad angår indsigelsen mod en forældelsesfrist i forhold til en påstand, der på grundlag af et kontraktvilkårs urimelige karakter som omhandlet i direktiv 93/13 er nedlagt af en forbruger med henblik på tilbagebetaling af uretmæssigt betalte beløb, har Domstolen allerede gentagne gange fastslået, at artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 ikke er til hinder for en national lovgivning, der – samtidig med at den foreskriver, at søgsmål, der anlægges med påstand om, at det fastslås, at et vilkår i en aftale indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger er ugyldigt, ikke er genstand for en forældelsesfrist – foreskriver, at det søgsmål, der skal sikre genoprettelse af en tidligere tilstand efter denne konstatering, er genstand for en forældelsesfrist, forudsat at bl.a. effektivitetsprincippet overholdes (dom af 25.1.2024, Caixabank (Forældelse af tilbagebetalingen af realkreditudgifter), C-810/21 – C-813/21, EU:C:2024:81, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis).
- 66 Det skal derfor fastslås, at anvendelsen af en forældelsesfrist på krav om tilbagebetaling, der fremsættes af forbrugere med henblik på at gøre deres rettigheder i henhold til direktiv 93/13 gældende, ikke i sig selv er i strid med effektivitetsprincippet, for så vidt som anvendelsen heraf ikke i praksis gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der tillægges ved dette direktiv (dom af 25.4.2024, Caixabank (Forældelsesfrist), C-484/21, EU:C:2024:360, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).
- 67 Hvad angår analysen af kendetegnene ved en frist som den i hovedsagen omhandlede har Domstolen præciseret, at denne analyse skal omfatte forældelsesfristens varighed og betingelserne for dens anvendelse, herunder den metode, der er blevet valgt, for at denne frist begynder at løbe (dom af 10.6.2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 – C-782/19, EU:C:2021:470, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).
- 68 Hvad angår begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen følger det af Domstolens praksis, at anvendelsen af en femårig forældelsesfrist, som begynder at løbe fra indgåelsen af kontrakten, for så vidt som det indebærer, at forbrugeren kun kan kræve restitution af beløb i henhold til et kontraktvilkår, der anses for at være urimeligt, i de første fem år efter kontraktens underskrivelse, uanset om vedkommende havde eller med rimelighed kunne have haft kendskab til dette vilkårs urimelige karakter, kan gøre udøvelsen af de rettigheder, som denne forbruger er tillagt ved direktiv 93/13, uforholdsmæssigt vanskelig og derfor tilsidesætte effektivitetsprincippet, sammenholdt med retssikkerhedsprincippet (dom af 16.7.2020, Caixabank og Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 og C-259/19, EU:C:2020:578, præmis 91).

- 69 Datoen for indgåelsen af aftalen, der indeholder det urimelige vilkår, kan således ikke som sådan udgøre begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen (dom af 25.4.2024, Caixabank (Forældelsesfrist), C-484/21, EU:C:2024:360, præmis 31).
- 70 I denne forbindelse skal der tages hensyn til den svagere stilling, som forbrugeren befinder sig i forhold til den erhvervsdrivende såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau, og at forbrugeren som følge heraf tiltræder betingelser, som på forhånd er udarbejdet af den erhvervsdrivende, uden at forbrugeren kan øve nogen indflydelse på disses indhold. Tilsvarende bemærkes, at forbrugerne muligvis ikke er bekendte med, at et vilkår i en kontrakt om et lån mod sikkerhed i fast ejendom er urimeligt, eller ikke forstår omfanget af deres rettigheder i henhold til direktiv 93/13 (dom af 10.6.2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 – C-782/19, EU:C:2021:470, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis).
- 71 Der skal ligeledes tages hensyn til den omstændighed, at Domstolen har fastslået, at kreditaftaler som den i hovedsagen omhandlede generelt opfyldes i løbet af lange perioder, og at det i det mindste for så vidt angår en del af de foretagne betalinger ikke kan udelukkes, at forældelsen indtræder, endog før den pågældende aftale udløber, således at en sådan forældelsesordning systematisk vil fratage forbrugerne muligheden for at kræve tilbagebetaling af de betalinger, som er foretaget i medfør af kontraktvilkår, der er i strid med direktiv 93/13 (jf. i denne retning dom af 8.9.2022, D.B.P. m.fl. (Realkreditlån optaget i udenlandsk valuta), C-80/21 – C-82/21, EU:C:2022:646, præmis 95 og den deri nævnte retspraksis).
- 72 Hvad angår begyndelsestidspunktet for den i hovedsagen omhandlede forældelsesfrist foreligger der således en ikke ubetydelig risiko for, at forbrugeren, henset til den måde, hvorpå den fastsættes i national retspraksis, ikke effektivt kan gøre de rettigheder, som vedkommende er tillagt ved direktiv 93/13, gældende.
- 73 Det fremgår nemlig af forelæggelsesafgørelsen, at såfremt den fortolkning i retspraksis af national ret, som foranledigede førsteinstansretten til at fastsætte begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen til datoen for indgåelsen af den låneaftale, der var indgået mellem UniCredit Bank og HL, dvs. den 14. februar 2008, skulle bekræftes, ville denne frist være begyndt at løbe uafhængigt af den omstændighed, at HL havde haft kendskab til eller havde haft mulighed for at få kendskab til den urimelige karakter af vilkåret om kursrisikoen og derfor gøre de rettigheder gældende, som forbrugeren er tillagt ved direktiv 93/13. I denne henseende er der intet i forelæggelsesafgørelsen, der tyder på, at forbrugeren på tidspunktet for aftalens indgåelse havde eller havde været i stand til at få kendskab til den urimelige karakter af vilkåret om kursrisikoen og derfor gøre de rettigheder, som denne er tillagt ved dette direktiv, gældende, hvilket det under alle omstændigheder tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.
- 74 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 1, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, sammenholdt med effektivitetsprincippet, skal fortolkes således, at disse bestemmelser og dette princip er til hinder for en retslig fortolkning af national ret, hvorefter forbrugeren, i forbindelse med at en låneaftale, der ikke kan opretholdes uden det urimelige vilkår, fordi det vedrører aftalens hovedgenstand, er ugyldig, kun kan gøre retsvirkningerne af denne ugyldighed gældende ved domstolene inden for en forældelsesfrist på fem år fra datoen for indgåelsen af denne aftale, hvis forbrugeren på dette tidspunkt ikke havde eller ikke var i stand til at få kendskab til den urimelige karakter af det pågældende kontraktvilkår og derfor ikke var i stand til effektivt at gøre sine rettigheder gældende i henhold til direktiv 93/13.

Det andet og det tredje spørgsmål

- 75 Med det andet og det tredje spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om direktiv 93/13 skal fortolkes således, at det er til hinder for, at den dato, hvor Domstolen udtalte sig om fortolkningen af dette direktiv, eller den dato, hvor den øverste nationale ret udtalte sig om den urimelige karakter af kontraktvilkår i forbrugeraftaler, lægges til grund med henblik på at fastlægge begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen for det søgsmål, som en forbruger har anlagt med påstand om tilbagebetaling af de betalte beløb på grundlag af et vilkår, der svarer til det vilkår, som gav anledning til Domstolens fortolkning af det nævnte direktiv eller det vilkår, der er genstand for den nationale rets afgørelse, eller med henblik på at genoptage denne frist efter dens suspension.
- 76 Med henblik på at give den forelæggende ret et hensigtsmæssigt svar på de forelagte spørgsmål, og henset til tvistens baggrund som beskrevet i forelæggelsesafgørelsen, skal analysen begrænses til alene at omfatte det tilfælde, hvor en forbruger har nedlagt påstand om, at de genoprettende virkninger, der følger af konstateringen af, at et kontraktvilkår er urimeligt, gøres gældende.
- 77 På denne baggrund skal det bemærkes, at forbrugeren med henblik på bl.a. at sikre en effektiv beskyttelse af de rettigheder, som forbrugeren har i henhold til direktiv 93/13, til enhver tid skal kunne gøre gældende, at et kontraktvilkår er urimeligt, ikke blot som en indsigelse, men også med henblik på, at retten fastslår, at et kontraktvilkår er urimeligt, således at en påstand, der nedlægges af forbrugeren med henblik på at få fastslået, at et vilkår i en aftale, der er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, er urimeligt, ikke kan underlægges nogen forældelsesfrist (dom af 10.6.2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 – C-782/19, EU:C:2021:470, præmis 38).
- 78 Når dette er sagt, har Domstolen fastslået, at fastsættelsen af begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen for et søgsmål med påstand om tilbagebetaling, der anlægges af en forbruger på grundlag af et urimeligt kontraktvilkår, til den dato, hvor den øverste nationale domstol har afsagt domme, hvor standardvilkår, der svarer til det vilkår, som er gengivet i den omtvistede aftale, er blevet erklæret urimelige, gør det muligt for den erhvervsdrivende at beholde de uretmæssigt opnåede beløb på grundlag af det urimelige vilkår til skade for den nævnte forbruger, hvilket ville være uforeneligt med det krav, der følger af den i denne doms præmis 68 nævnte retspraksis, hvorefter dette begyndelsestidspunkt ikke kan fastsættes uafhængigt af spørgsmålet om, hvorvidt denne forbruger havde eller med rimelighed kunne have haft kendskab til urimeligheden af dette sidstnævnte vilkår, der ligger til grund for retten til tilbagebetaling, og uden at der derved pålægges den erhvervsdrivende en pligt til omhu og oplysning over for forbrugeren, der således forstærker den svagere stilling, som denne sidstnævnte befinder sig i, og som direktiv 93/13 har til formål at afhjælpe (dom af 25.4.2024, Banco Santander (Begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen), C-561/21, EU:C:2024:362, præmis 47).
- 79 Uden en oplysningspligt for den erhvervsdrivende kan det desuden ikke antages, at forbrugeren med rimelighed kan have kendskab til den omstændighed, at et vilkår, der er indeholdt i den pågældendes kontrakt, har samme rækkevidde som et vilkår, hvis urimelige karakter er blevet fastslået af den øverste nationale domstol. En sådan retspraksis kan ganske vist, såfremt den er omfattet af en tilstrækkelig offentliggørelse, gøre det muligt for en gennemsnitsforbruger at få kendskab til, at et standardvilkår, som er indsat i den pågældendes kontrakt med en erhvervsdrivende, er urimeligt. Det kan imidlertid ikke forventes, at denne forbruger, som direktiv 93/13 tilsigter at beskytte under hensyn til den pågældendes svagere stilling i forhold til en

erhvervsdrivende, foretager handlinger, som henhører under juridisk informationssøgning (dom af 25.4.2024, Banco Santander (Begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen), C-561/21, EU:C:2024:362, præmis 48 og 49 og den deri nævnte retspraksis).

- 80 Det skal i denne henseende bemærkes, at det følger af ordlyden af artikel 2, litra b), i direktiv 93/13, at den beskyttelse, der er indrømmet ved dette direktiv, afhænger af det formål, med hvilket en fysisk person handler, dvs. at vedkommende ikke handler som led i sit erhverv. Mens det kan kræves, at de erhvervsdrivende holder sig informeret om de retlige aspekter ved de kontraktvilkår, som de tager initiativ til at indsætte i de aftaler, som de indgår med forbrugerne i forbindelse med en sædvanlig handelsvirksomhed, herunder i lyset af national retspraksis om sådanne kontraktvilkår, kan en tilsvarende attitude ikke forventes af forbrugerne, eftersom de lejlighedsvis eller endda undtagelsesvis indgår en aftale, der indeholder et sådant kontraktvilkår (dom af 25.1.2024, Caixabank (Forældelse af tilbagebetalingen af realkreditudgifter), C- 810/21 – C-813/21, EU:C:2024:81, præmis 60).
- 81 Det skal endvidere fremhæves, at en sådan national retspraksis ikke nødvendigvis ipso facto kan gøre det muligt at erklære alle vilkår af denne type, der er indeholdt i alle aftaler mellem en erhvervsdrivende og en forbruger i denne medlemsstat, urimelige. Når et standardvilkår er blevet erklæret urimeligt af den øverste nationale domstol, skal det endvidere principielt og i overensstemmelse med artikel 3, stk. 1, og artikel 4, stk. 1, i direktiv 93/13 i hvert enkelt tilfælde afgøres, i hvilket omfang et vilkår, der er indeholdt i en aftale, i særdeleshed svarer til dette standardvilkår og ligesom dette sidstnævnte standardvilkår skal erklæres urimeligt (jf. i denne retning dom af 25.4.2024, Banco Santander (Begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen), C-561/21, EU:C:2024:362, præmis 50 og 51).
- 82 Det følger af disse betragtninger, at det ikke kan kræves af en rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger, ikke blot at den pågældende på eget initiativ holder sig regelmæssigt underrettet om den øverste nationale domstols afgørelser om standardvilkårene i kontrakter af samme art som dem, forbrugeren kunne indgå med erhvervsdrivende, men også, at den pågældende på grundlag af en dom fra en øverste national domstol afgør, om vilkår som dem, der er indsat i en specifik kontrakt, er urimelige (dom af 25.4.2024, Banco Santander (Begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen), C-561/21, EU:C:2024:362, præmis 52).
- 83 Direktiv 93/13 er derfor til hinder for, at en national retspraksis, uanset om denne retspraksis er fast, om ugyldigheden af tilsvarende kontraktvilkår med henblik på fastlæggelsen af begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen for forbrugerens søgsmål med påstand om tilbagebetaling af de beløb, der er betalt uberettiget til gennemførelse af et urimeligt kontraktvilkår, kan anses for at godtgøre, at betingelsen om, at forbrugeren skal have kendskab til, at nævnte kontraktvilkår er urimeligt, og til de retlige konsekvenser heraf, er opfyldt (jf. i denne retning dom af 25.1.2024, Caixabank (Forældelse af tilbagebetalingen af realkreditudgifter), C-810/21 – C-813/21, EU:C:2024:81, præmis 61).
- 84 De grunde, der er anført i nærværende doms præmis 78 og 81, som fører til den konklusion, at afsigelsen af domme fra en øverste national domstol, der erklærer visse standardvilkår urimelige, ikke i sig selv kan indebære, at en forbruger har eller med rimelighed kunne have kendskab til, at et tilsvarende vilkår i en aftale med en erhvervsdrivende er urimeligt, gælder tilsvarende for præjudicielle afgørelser fra Domstolen vedrørende fortolkningen af EU-retten.

- 85 I denne forbindelse skal det bemærkes, at selv om præjudicielle afgørelser fra Domstolen vedrørende fortolkningen af EU-retten er omfattet af en offentliggørelse, hvilket letter adgangen hertil, herunder for forbrugerne, tager Domstolen ikke deri stilling til, om individuelle vilkår er urimelige, og overlader systematisk den konkrete undersøgelse heraf til den nationale rets bedømmelse, eftersom denne efterprøvelse principielt ikke henhører under Domstolens kompetence. Det følger heraf, at en forbruger, selv hvis denne er umiddelbart berørt af hovedsagen, ikke kan udlede nogen vished for, at et kontraktvilkår i en aftale, der er indgået med en erhvervsdrivende, er urimeligt, af en sådan afgørelse fra Domstolen, således at de domme fra Domstolen, som den forelæggende ret har henvist til, ikke kan anses for at være en informationskilde for en gennemsnitsforbruger om den urimelige karakter af et bestemt kontraktvilkår (dom af 25.4.2024, Banco Santander (Begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen), C-561/21, EU:C:2024:362, præmis 58 og 59).
- 86 Derimod kan en retskraftig retsafgørelse, hvorved det fastslås, at et kontraktvilkår er urimeligt, og som er behørigt meddelt den pågældende forbruger i overensstemmelse med de gældende nationale regler i dennes egenskab af adressat for denne afgørelse, udgøre begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen. Når en sådan afgørelse er blevet endelig, anses forbrugeren for at have fuldt kendskab til vilkårets ulovlighed og er derfor i stand til selv at vurdere, om det er hensigtsmæssigt at anlægge et søgsmål med påstand om tilbagebetaling af de beløb, der er betalt i henhold til det urimelige vilkår, inden for den frist, der er fastsat i national ret (jf. i denne retning dom af 25.4.2024, Banco Santander (Begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen), C-561/21, EU:C:2024:362, præmis 36 og 37).
- 87 Når dette er sagt, skal det præciseres, at selv om direktiv 93/13 er til hinder for, at forældelsesfristen for søgsmål med påstand om tilbagebetaling af de beløb, som en forbruger har betalt i henhold til et urimeligt kontraktvilkår, kan begynde at løbe uafhængigt af spørgsmålet om, hvorvidt denne forbruger havde eller med rimelighed kunne have haft kendskab til dette vilkårs urimelige karakter, er dette direktiv ikke til hinder for, at den erhvervsdrivende har mulighed for at bevise, at forbrugeren havde eller med rimelighed kunne have haft kendskab til denne omstændighed, inden der afsiges en dom, hvorved det fastslås, at det nævnte vilkår er ugyldigt (dom af 25.4.2024, Caixabank (Forældelsesfrist), C-484/21, EU:C:2024:360, præmis 35).
- 88 I det foreliggende tilfælde fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at der ikke foreligger nogen endelig retsafgørelse, der fastslår, at vilkåret om kursrisikoen er urimeligt og ugyldigt.
- 89 Selv hvis det antages, at HL havde kendskab til de relevante afgørelser fra Kúria (øverste domstol) eller til Domstolens domme, kan hverken det tidspunkt, hvor disse afgørelser og domme blev afsagt, eller den dag, hvor HL faktisk fik kendskab hertil, under disse omstændigheder udgøre begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen.
- 90 Det påhviler i givet fald den forelæggende ret at efterprøve, om UniCredit Bank og Momentum Credit har ført bevis for, at HL havde eller med rimelighed kunne have kendskab til, at vilkåret om kursrisikoen var urimeligt (jf. i denne retning dom af 25.4.2024, Banco Santander (Begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen), C-561/21, EU:C:2024:362, præmis 38).
- 91 Hvad endelig angår spørgsmålet om, hvorvidt forældelsesfristen genoptages efter dens suspension, skal det bemærkes, at suspensionen af forældelsen har til formål at sikre, at forældelsen, hvis grundlag netop er sanktionen for rettighedsindehaverens passivitet, ikke har virkning i en situation, der begrundet denne passivitet. Udsættelsen har således til formål at

beskytte de situationer, hvor rettighedshaveren af objektive grunde, der er fastsat ved lov, befinder sig i en situation, der objektivt forhindrer ham i at udøve denne ret, idet det undgås, at den tid, der er forløbet, medfører dens bortfald.

- 92 Det følger heraf, at genoptagelsen af forældelsesfristen efter en suspensionsperiode skal ledsages af de samme garantier som dem, der er fastsat for fastsættelsen af begyndelsestidspunktet for denne frist.
- 93 Henset til ovenstående betragtninger skal det andet og det tredje spørgsmål besvares med, at direktiv 93/13 skal fortolkes således, at det er til hinder for, at den dato, hvor Domstolen udtalte sig om fortolkningen af dette direktiv eller den dato, hvor den øverste nationale ret udtalte sig om den urimelige karakter af vilkår i forbrugeraftaler, lægges til grund med henblik på at fastlægge begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen for det søgsmål, som en forbruger har anlagt med påstand om tilbagebetaling af de beløb, der er betalt på grundlag af et vilkår svarende til det, der gav anledning til Domstolens fortolkning af det nævnte direktiv, eller det vilkår, der var genstand for den nationale rets afgørelse, eller med henblik på at genoptage denne frist efter dens suspension.

Det fjerde spørgsmål

- 94 Henset til besvarelsen af det første spørgsmål er det ufornuddent at besvare det fjerde spørgsmål.

Sagsomkostninger

- 95 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 1, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler, sammenholdt med effektivitetsprincippet,**

skal fortolkes således, at

disse bestemmelser og dette princip er til hinder for en retslig fortolkning af national ret, hvorefter forbrugeren, i forbindelse med at en låneaftale, der ikke kan opretholdes uden det urimelige vilkår, fordi det vedrører aftalens hovedgenstand, er ugyldig, kun kan gøre retsvirkningerne af denne ugyldighed gældende ved domstolene inden for en forældelsesfrist på fem år fra datoen for indgåelsen af denne aftale, hvis forbrugeren på dette tidspunkt ikke havde eller ikke var i stand til at få kendskab til den urimelige karakter af det pågældende kontraktvilkår og derfor ikke var i stand til effektivt at gøre sine rettigheder gældende i henhold til direktiv 93/13.

- 2) Direktiv 93/13 skal fortolkes således, at**

det er til hinder for, at den dato, hvor Domstolen udtalte sig om fortolkningen af dette direktiv eller den dato, hvor den øverste nationale ret udtalte sig om den urimelige

karakter af vilkår i forbrugeraftaler, lægges til grund med henblik på at fastlægge begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen for det søgsmål, som en forbruger har anlagt med påstand om tilbagebetaling af de beløb, der er betalt på grundlag af et vilkår svarende til det, der gav anledning til Domstolens fortolkning af det nævnte direktiv, eller det vilkår, der var genstand for den nationale rets afgørelse, eller med henblik på at genoptage denne frist efter dens suspension.

Underskrifter